

Forestillede Forskelle

- et sociologisk studie af fællesskaber mellem unge med forskellige etniske baggrunde

Af Marie Hvoslef Rasmussen og Sabine Klinker

Disposition:

Præsentation

Opdelinger og fællesskaber

Stereotypiske forestillinger og fordomme

Strategier og reaktioner på fordommene

Undersøgelsen

Fællesskaber mellem unge med forskellige etniske baggrunde

- Observationer
- Baggrundsinterview med lærere og skoleinspektør
- **Interview med 22 elever**

Teoretisk perspektiv og inspiration

- Mehmet Ümit Necef
- Etniske minoriteter er aktive samfundsdeltagere
- Offerrolle er umyndiggørelse
- Symbolsk etnicitet og etniske spil
- Integrationspotentiale i kæreste- og intime forhold

Omgangsformer og opdelinger

- Velfungerende hverdag
- Udtalte opdelinger

- Samira: *"Ja, men indvandrerne og danskerne er hver for sig, det er ikke noget med at de siger noget grimt til hinanden, de bliver bare hver for sig"*

- Ahmed: *"Danskerne har en anden kultur end indvandrerne, stort set. Man er mere tryk ved at være sammen med folk, der har den samme kultur som en selv, fordi så tænker man fælles og alt muligt"*

- Attitude der fylder: respekt og irritation

Forestillede forskelle

- Mest til fælles med dem, der har samme baggrund
 - Fastlåst opfattelse
- Fokus på forskelle frem for ligheder
 - Potentielle stilbaserede eller interessebaserede fællesskaber
 - Faktiske fællesskaber
- **Forestillede forskelle:**

Fremhæver forskel imellem sig, dansk og indvandrere, eller muslim og ikke-muslim, og generaliserer denne forskel til at gælde på alle andre områder
- Der *er* forskelle! Men forestillede forskelle skal illustrere, hvorfor de unge ikke ser eller værdsætter lighederne, men i stedet er fanget i en forståelse af hinanden, der fokuserer på forskelle

Nationale fællesskaber

- Medfødt og naturligt – en del af selvopfattelsen
- Vigtigt for de unge med anden etnisk baggrund end dansk at fremhæve deres nationale tilhørsforhold til forældrenes oprindelsesland

Erbil: Indvandrere her i Danmark, det er os

Taner: Du er ikke indvandrer, du er dansker ligesom de andre

Erbil: Nej (Siger noget mere på kurdisk)

Interviewer: Du vil ikke kaldes dansker, Erbil?

Figen: Fordi det er han ikke/

Erbil: Fordi jeg betragter mig som en kurder.

Interviewer: Også selv om du er født på Glostrup hospital?

Erbil: Ja

Figen: Hvorfor kan man sige, at bare fordi man er født/

Sami: Det er jo ikke ensbetydende med, at bare fordi man er født Glostrup er man dansker. Altså, fordi en kylling bliver født i en kostald, så bliver den jo ikke en ko

Nationale fællesskaber

- Benedict Anderson: Forestillede fællesskaber
 - Ikke personligt kendskab til alle dem, man føler dette fællesskab med
 - Fællesskabet udstrækker sig på tværs af tid- og rumdimensioner
 - Overskygger forskelle og uligheder i nationen – går på tværs af alder, køn, klasse osv.
 - Opretholdes og opleves gennem det nationale sprog
 - Blandt de unge: Chat, musik på nationalsproget og nationalt tv
- Cemille: *”Det bliver meget forskelligt hvad vi snakker om. En tyrkisk serie på tv eller nogle fede bukser”*

'Indvandrere'- og 'perker'-fællesskab

- Indvandrere som et forestillet fællesskab
 - Ligesom nationale fællesskaber: interne forskelle nedtones, mens ligheden ikke-dansk fremhæves
 - 'Perker'-fællesskab mellem de unge
 - Ingen nation, men oplevelse af fælles historie og kultur/religion
 - Kompleksitetsreduktion
- Özlem: *"Tyrkisk, kurdisk eller pakistansk det er det samme, men danskere og pakistanere er ikke det samme. Det er noget andet"*.

National kapital og perker kapital

National kapital: holdninger og adfærd der er anerkendt af medlemmerne

- Dette ”noget” der afgør om man er ”rigtig dansk”
- Kompetencer og indforståethed

- **Perker kapital:** Positivt ladet. Sejt at have høj perker kapital

Interviewer: Kan en dansker være perker?

Sami: Ja, wanna-be perker

Interviewer: Hvordan er man wanna-be perker?

Gülzar: Det er, hvis man prøver at spille en perker

Interviewer: Hvis jeg siger wallah og sådan?

Sami: Ja og du tror du er muslim

National kapital og perker kapital

- Sprogligt kendetegn: multietnolekt (perker-dansk, araber-slang)
- Sproglig gruppemarkør og kapitalindikator

Ibrahim: Indvandrere kan heller ikke lide, når danskere prøver at spille indvandrere, altså at spille perkere. Når danskere siger "wallah", lyder det åndssvagt

Ahmed: De kan ikke finde ud af at sige det rigtigt, de kan ikke lægge tryk på ordene

Ibrahim: De siger "wallah" (efterligner dansk accent: "valla")

Ahmed: Det er fordi indvandrere, de bruger det der sprog

Samira: Det er vores eget sprog

Stereotypiske forestillinger

- Positiv selvidentitet ved at tillægge *Den Anden* negative karakteristika
- Stereotypiske forestillinger letter forståelsen af det sociale
 - Behov for inddeling i kategorier og "kasser" for at kunne orientere os
- Begrænser fællesskaber på tværs
- Fælles hverdag: aftyfificering
 - Men fastholder kategorier og fordomme
 - Dem man kender bliver undtagelser – man undgår dermed at ændre sine forståelses- og opfattelses kategorier
- Hacer: "*De er meget søde, ellers ville jeg ikke omgås dem. Maja, hvis jeg mødte hende et andet sted på gaden, så ville jeg tænke, 'nej, en dansker' (forvrænget stemme). Hvis jeg skulle beskrive en dansker, så skulle det være Maja, men nu kender jeg hende og hun er meget sød*"

Fordomme og negativ kategorisering

- Betegnelsen 'indvandrere' forbindes med negative og anderledes karakteristika – også af dem der opfatter sig selv som tilhørende kategorien

Interviewer: Hvad tænker I så på, når I hører ordet indvandrere?

Ibrahim: Kriminalitet

Ahmed: Sort arbejde...

Ibrahim: Pizzeria arbejde

Ahmed: Det er det samme som sort arbejde. Alle sammen, der arbejder i pizzeria er sort arbejde [...]

Ahmed: Religion

Selma: Jeg tænker på mig selv

Samira: Vold

Strategier i forhold til stereotypiske forestillinger

- Forskellige måder at takle den negative kategorisering på, som de unge med anden etnisk baggrund er bevidste om finder sted
 - **Leve op til fordomme:** fremstå voldelig og ligeglad med uddannelse
Erbil: *"Vi kommer ind, vi ødelægger festen, så kommer politiet, så går vi, så har vi gjort vores pligt"*
Wahid: *"Jeg er ligeglad med uddannelse. Min fremtid bliver pizzeria, forstår du?"*
 - **Humor:** tage afstand fra den ved at joke med de fordommene
 - **Karrierestrategien:** Ambitiøse
Taner: *"Det, jeg siger, er at man skal altid prøve at komme så højt op som muligt, for at vise at en indvandrer kan noget. Det skal vi!"*

Strategier i forhold til stereotypiske forestillinger

- **Karrierestrategien:**

Figen: ”Jeg har ikke noget at lave her. Jeg kender alle, og det kan gå ud over min koncentration, og den måde jeg arbejder på. Det er ikke for noget, for jeg er selv en perker, men når man går sammen med perkere, kan man ikke udvikle sit sprog, men når du går med danskere, kan du altid udvikle dit sprog, lære nye ord. Derfor vil jeg gerne et sted hen, især i Lyngby, for der er mange danskere, så jeg kan udvikle mit sprog. Efter det vil jeg gerne læse medicin, jeg vil gerne være plastikkirurg”

- **Jobstrategien:** mindre ambitiøs: få et job og holde sig fra kriminalitet

- **Religionsstrategien:** fremhæver det rigtige ved at være muslim, fokus på ære, glæder sig til at bære hijab

Strategier i forhold til stereotypiske forestillinger

- **Assimilationsstrategien:** anderledes end de andre indvandrere.

Fastholder fordommenes negative indhold, men ser sig selv som en undtagelse

Pedro: "De snakker et andet sprog og har en anden kultur, og der er forskel, de vil ikke lære den danske kultur at kende. Men det har jeg. Jeg har lært den danske kultur, set Far til fire, Egon Olsen og alle de andre"

'Joining the judges': dømmes de andre indvandrere og efterkommere, der handler forkert. Handler rigtigt ved at lade sig assimilere.

Opsamling på undersøgelsen

- Etnisk baggrund spillede en langt større rolle for oplevelsen og dannelsen af fællesskaber end forventet
- Gensidig tolerance fører ikke til interesse, men ligestilling og distance
- 'Os indvandrere' eller 'Os danskere' over for 'De Andre'
- Reproducerer fremherskende samfundsdiskurs → barriere for fællesskaber
- Fællesskaber på tværs vil have bedre forudsætninger, hvis de unge bliver i stand til at tænke og tale i et fælles Vi

Perspektivering

- **Nyt fælles Vi**

- På tværs af religion, etnisk baggrund og kultur
- Udgangspunkt i fælles nutid og fremtid i Danmark
- Idealistisk, men bør tilstræbes på politisk niveau og i samfundsdebatten
- Tænke i Fælles Vi på lokalt plan
- Fremme fællesskaber på tværs af opdelingerne gennem undervisning og sociale arrangementer
- Give de unge mulighed for at få øje på deres ligheder og fælles interesser
- Opgør med forestillede forskelle og fordomme og lade gensidig integration foregå gennem fællesskabsfølelse